

ШОЧМО ПҮРТҮС МУРЫЗО

Июнь тылзыште Марий республикысе пүтнӱн общественность Николай Семенович Мухинлан шочмо Олыкъялыштыже музей пӱртем почмым кумдан палемдыш. Тидыже районисо калыкын илышыштыже кугу событий ыле. Тудын шочмыжлан теней 25 ноябрьште 100 ий темеш.

Н.С. Мухин йӱсӱ илыш корным эртен: изинекак ачаж деч посна кодын, вольыкым кӱтен, кӱчен коштын. Ончыл туныктышо просветитель-влакын полшымыштлан кӱра гына тудо Унчо центральный черемисский школыш логалын кертын. Тудым 1907 ийыште тунем пытарымек, ялысе туныктышылан ышташ тӱнгалын, кугыжан армийыште служитлен. Социалистический революцийым куанен вашлийын да моло салтак дене пырля Совет властым ышташ кумылын полшен шоген.

Н. Мухин литература пашам 30 ий ыштен. 500 чоло почеламутым, 20 утла пьесым, шуко

че», «Эрык», «Иза-шольо» почеламут-влак. Марий автономный революций лӱмеш возымо «Куан», «Икымше март», «Марий калык, йывырте!», «Марий калык, ончыко!» почеламут-влак.

Тулыкеш кодмо, вольыкым кӱтымӱ, кӱчен коштмо, икымше империалистический сарын салтакшын кочым чытыше да чынже денак пиалым Совет власть ийлаште гына мушо поэт ончыч тыглай калыклан моткоч неле пӱрымаш логалмым сайын пален. Сандене такланак огыл тудын поэтический пашаштыже тӱн верым йорло, нимодымо-влакын илышыштым ончыктышо почеламут-влак налыныт. Южо произведенийжын лӱмжат тидыжым раш пентгыдемда: «Чыпта куышо», «Ямщик», «Соқыр тулык», «Кӱчызӱ», «Пиалдыме ава» да шуко молат. Нуно илышын кочо чынлыкше дене ойыртемалтыт.

Поэтын политический лирикыже риторика шӱлышан гын, социально-бытовой почеламутлаштыже утларакшым лирический герой-влакым ончыктен. Тудо илышын чыла сомылжым шуктышо личность семын ойыртемалтын.

Мутлан, «Пиалдыме ава» почеламутыштыже колымыж деч ончыч икшывыже-влак дене череласымыж годым йорло ӱдырамаш ава йоча-влакын экономический илышыштым уландышаш верч огыл, нунын шӱм-чон порылыкышт верч тырша, нунын раш да ушан-шотан куштмышт верч шонкала. «Ойго ӱмбалан ойго» почеламутым кугу демократический да гуманистический пафос дене возы-

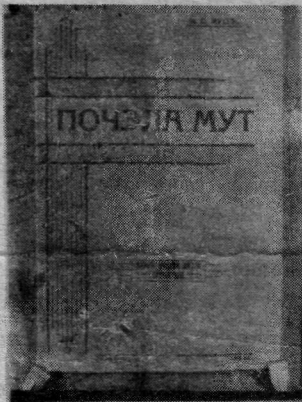
Тудын творчествоштыже элегический мотив нерген ойлымо годым ме каласышаш улына: тиде пессимизм огыл, а мӱнгешла, поэтын творческий наследийыштыже авторын оптимизмжым, илыш куанжым, шке ончыкылыкшо верч кучедалаш шонымашыжым ончыктышо произведенийже шагалак огыл.

Икте онгай: марий поэт-влак кокла гыч шукуышт творчествоштым утларакшым пейзажный лирика гыч тӱнгалыныт. Тидыже моткоч раш: чыла гаяк марий поэт ялеш шочынкышкыныт. Шочмо пӱртӱсыштын сӱрӱллыкше нунын шӱм-чонешышт мондаш лийдыме кышам

коден. Н. Мухинат тидын деч корагын кертын огыл. Тудо шочмо кундемисе пӱртӱс нерген путырак шуко почеламутым («Ото», «Кайык-влак», «Памаш», «Турийын мурыжо», «Кугу ер», «Овда курык», «Кенже эр» да молымат) возен.

Шке почеламутшо чын поэтичностьюм кельшта-реш тыршыдыме дене ойыртемалтеш. Тидыже поэтын уста лирик-пейзажист семын кумдан палымым ышташ полшен.

Поэт онгай поэтический образ-влакым, аллегорийым моштен, кумдан кучылатын. «Йолагай ден пулгай» почеламутыштыже пашам ышташ ӱрканыше-влакым койдарышын воштылеш. А пӱсӱ сюжетан басна семын возымо «Мелна осо» почеламут мучаштыже моральым пӱэн: йӱшӱ ег кеч-кунам гынат иктаж-могай йонгылышым ышта.

ойлымашым да очеркым возен, классик-влакын произведенийыштым рушла гыч марлашке кусаркален.

